

Ett europeiskt meritöverföringssystem för yrkesutbildning

Utbildningsdepartementet

2008-05-19

Dokumentbeteckning

KOM(2008) 180 slutlig

Förslag till Europaparlamentets och rådets rekommendation om inrättandet av ett europeiskt system för meritöverföring inom yrkesutbildningen.

Sammanfattning

Europeiska kommissionen har föreslagit en rekommendation om inrättandet av ett europeiskt system för meritöverföring inom yrkesutbildningen, (European Credit system for Vocational Education and Training – ECVET).

Det övergripande målet med ECVET är att stödja och främja gränsöverskridande rörlighet och ge tillgång till livslångt lärande inom yrkesutbildning.

Syftet med ECVET är att inrätta ett europeiskt system som ska underlätta överföring, erkännande och ackumulering av kunskap, färdigheter och kompetens för dem som vill erhålla ett utbildningsbevis. ECVET ska öka jämförbarheten och förståelsen av uppnådda kvalifikationer och kompetenser och därmed underlätta för individen att kunna studera och arbeta i olika länder.

ECVET ska tydliggöra vad som ingår i olika länders yrkesutbildning genom att på ett metodiskt sätt beskriva en kvalifikation i form av enheter av lärande som kan överföras och ackumuleras med hjälp av associerade poäng.

ECVET ska vara ett instrument för informationsutbyte som ska hjälpa personer att kunna dra maximal nytta av det lärande de uppnått, oavsett om det är formellt, informellt eller icke-formellt. Genom att enheterna ska beskrivas i form av det lärande som ska uppnås underlättas även validering av informellt och icke-formellt lärande.

Rekommendationen om ECVET kompletterar Europaparlamentets och rådets rekommendation från 2008 om den europeiska referensramen för

kvalifikationer för livslångt lärande, EQF. EQF är en gemensam referensram som ska fungera som ett översättningsverktyg mellan olika kvalifikationsnivåer i nationella kvalifikationssystem och i kvalifikations-system som har utarbetats av internationella sektorsorganisationer.

Regeringen stödjer det övergripande målet med ECVET och är positiv till att samarbeta med andra länder för att utarbeta gemensamma verktyg för meritöverföring.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Utformningen av yrkesutbildningen varierar mycket mellan olika länder och många olika aktörer är inblandade. Flertalet länder har utvecklat nationella system för att beskriva de kompetenser en person erhåller genom en utbildning, vilket har lett till en flora av betyg, certifikat, diplom, auktorisationer mm. Detta försvårar för personer med yrkesutbildning att få sina kompetenser erkända i andra länder. Det gör det också svårare för en person att avbryta en utbildning i ett land eller en region och återuppta den i ett annat land eller en annan region.

Ministrarna som ansvarar för yrkesutbildning i 32 europeiska länder, arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer på europeisk nivå och den Europeiska kommissionen har inom ramen för den så kallade Köpenhamnsprocessen kommit överens om att utveckla ett europeiskt meritöverföringssystem för yrkesutbildning. Det är med utgångspunkt i detta mandat som Kommissionen nu presenterar sitt förslag.

1.2 Förslagets innehåll

Det övergripande målet med ECVET är att stödja och främja gränsöverskridande rörlighet och ge tillgång till livslångt lärande inom yrkesutbildning. Genom ECVET inrättas en metodisk ram som kan användas på frivillig bas av medlemsländerna. ECVET är ett instrument som underlättar överföring, ackumulering och erkännande av resultat av olika former av lärande. Den kunskap och kompetens som personer tillgodogjort sig i en läroprocess ska de kunna ta med sig när de flyttar mellan olika former av lärande eller mellan olika kvalifikationssystem i Europa. ECVET ska vara ett instrument för informationsutbyte som ska hjälpa personer att kunna dra maximal nytta av det lärande de uppnått, oavsett om det är formellt, informellt eller icke-formellt. ECVET syftar till att underlätta jämförelser och öka förståelsen för de kvalifikationer och kompetenser som uppnåtts.

ECVET ska vara en metodik för att beskriva en kvalifikation i form av enheter av lärande som kan överföras och ackumuleras. En överföringsprocess mellan två institutioner kan bestå av att den första bedömer det lärande som uppnåtts och utfärdar kurspoäng som registreras i

en personlig meritlista. Den andra institutionen validerar sedan kurspoängen och erkänner dem som en del av kvalifikationen. För att ytterligare underlätta förståelsen av kvalifikationer och enheter används en vikt för att ange värdet av enheten i förhållande till en hel kvalifikation. För att ECVET-poäng ska användas på ett enhetligt sätt ska ett år i formell yrkesutbildning på heltid motsvara 60 poäng.

Övergripande överenskommelser ska träffas i olika partnerskap mellan yrkesutbildningsinstitutioner och överenskommelser ska även träffas mellan utbildningsinstitutionerna avseende varje individ som ska påbörja en mobilitetsperiod.

Enheterna ska beskrivas utifrån vilken kunskap, färdighet och kompetens som ska uppnås, enligt samma princip som tillämpas inom EQF. Det innebär att fokus ändras från traditionell betoning på lärandets insatser till vad lärandet resulterar i. Det betyder i sin tur att den kunskap och kompetens som en person tillgodogjort sig utanför de formella utbildningssystemen enklare kan identifieras och genom valideringsförfarande räknas in i en kvalifikation.

Medlemsländerna rekommenderas att implementera ECVET senast 2012, utveckla partnerskap och nätverk på europeisk, nationell, regional, lokal och sektorsnivå där så är lämpligt, att stödja och använda principerna för kvalitetssäkring för yrkesutbildning, se till att det finns tillgång till information om ECVET, tillförsäkra att alla relevanta kvalifikationer och relaterade Europassdokument som ges ut av myndigheter innehåller tydlig information om hur ECVET används samt tillförsäkra att det finns fungerande koordination, kontroll och granskningsmekanismer.

Kommissionen kommer att stödja medlemsländerna i arbetet med att implementera rekommendationen, utarbeta vägledning och verktyg för användare, inrätta en användargrupp och utveckla nätverk på europeisk nivå samt övervaka och följa upp implementeringen av ECVET. Genomförda åtgärder ska bedömas och utvärderas tillsammans med medlemsländerna och fyra år efter att denna rekommendation antas ska kommissionen rapportera till Europaparlamentet och rådet om sina erfarenheter. En översyn och anpassning av denna rekommendation kan genomföras om så bedöms nödvändigt.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget påverkar inte svensk rätt.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Svensk yrkesutbildning är redan idag uppdelad i mindre enheter (kurser) som är poängsatta. I detta avseende torde ECVET inte innebära några stora skillnader. Däremot kan kraven öka på möjligheterna att validera kunskap och kompetens som uppnåtts utanför det formella utbildningssystemet, till exempel genom lärande i arbetslivet. Ansvariga myndigheter kommer att

behöva genomföra en översyn av yrkesutbildningar för att fastställa vilka åtgärder som behöver vidtas.

2007/08:FPM110

En viktig utgångspunkt för ECVET är en god kvalitetssäkring. För närvarande förstärks skolinspektionen i Sverige. I det fortsatta arbetet kan kvalitetssäkring av yrkesutbildningen komma att beaktas.

ECVET är en fråga som kan bli aktuell för Rådet under det svenska ordförandeskapet. Om den blir aktuell eller inte beror på om behandlingen slutförs under Frankrikes och Tjeckiens ordförandeskap.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen stödjer det övergripande målet med ECVET och är positiv till att samarbeta med andra länder för att utarbeta gemensamma verktyg för meritöverföring. Det är viktigt att utarbeta instrument som underlättar för individer att navigera mellan de olika yrkesutbildningssystemen och att skapa goda förutsättningar för validering av informellt och icke-formellt lärande gentemot en kvalifikation.

Regeringen förespråkar användarvänlighet och anser att ECVET inte får bli allt för detaljerat eller komplext. Det är viktigt att verktygen utarbetas så att de blir enkla att använda på ett konkret sätt av dem som arbetar med mobilitet. Systemet ska kunna användas oberoende av vilket yrkesutbildnings- och kvalifikationssystem som finns i respektive medlemsland.

Regeringen ser den överenskommelse som ska träffas för varje individ som ska påbörja en mobilitetsperiod som den mest centrala delen i förslaget. Att den studerande tillsammans med de två institutionerna specificerar vilka kunskaper som ska uppnås redan innan utbytesperioden påbörjas bör underlätta erkännande.

Regeringen anser vidare att de övergripande överenskommelser som ska träffas i olika partnerskap mellan yrkesutbildningsinstitutioner kan vara ett användbart verktyg mellan institutioner som har ett formaliserat samarbete kring utbytesutbildning. Däremot bör sådana överenskommelser inte vara ett krav för utbyte. Den överenskommelse som utgår från respektive individ bör vara fullt tillräckligt.

Regeringen välkomnar att det antal poäng som ska motsvara ett års heltidsstudier uppgår till 60. Att antalet poäng överensstämmer med ECTS bör underlätta, särskilt när det gäller utbildningar som i vissa länder kategoriseras som högre utbildning och i andra länder som eftergymnasial yrkesutbildning.

Regeringen ser pilotstudier inom ramen för Leonardo da Vinci som mycket viktiga och anser att förslagen om uppföljning, utvärdering och möjlighet att revidera är väsentliga.

Det är viktigt med transparens i förhållande till Bolognaprocessen och ECTS. Hinder för rörlighet mellan högskolesektorn och yrkesutbildningssektorn måste undvikas.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna är generellt positiva till förslaget.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Kommissionen utlyste en konsultationsprocess där medlemsstater, arbetsmarknadens parter, relevanta föreningar, nätverk, sektorsorgan m.m. gavs möjlighet att till och med mars månad 2007 lämna synpunkter på ett utkast till kommissionens förslag. Sverige genomförde en nationell konsultation och bjöd in ett 70-tal nationella aktörer att delta i ett formellt remissförfarande. Samma aktörer inbjöds även till ett möte på Utbildningsdepartementet den 19 februari för att diskutera frågan. Det svenska svaret som skickades till kommissionen redovisade dels den svenska regeringens syn på ECVET vid den tidpunkten och dels de synpunkter som framkom inom ramen för den nationella konsultationen.

Nästan alla intressenter skrev uttryckligen att de är positiva till syftet som ECVET har och ungefär hälften angav att de var positiva till de grundläggande principerna som presenterades i förslaget. Få synpunkter på den tekniska karaktären inkom och drygt hälften ansåg att ECVET måste vara enkelt att förstå och använda för alla inblandade parter. ECVET får inte heller öka den administrativa bördan.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden är artiklarna 149 och 150 i EG-fördraget. Beslutsförfarande enligt artikel 251.

Samverkan på EU-nivå gör att medlemsländerna i ökad utsträckning kan uppnå målen med förslaget. Bilateral avtal mellan 27 länder skulle leda till en komplex och svåröverskådlig struktur på EU-nivå. Gemensamma verktyg och samma terminologi, referenser och angreppssätt är funktioner som inte kan uppnås om initiativ enbart skulle drivas på nationell nivå. Utmaningen att skapa förtroende mellan länderna, transparens, validering och överföring av läranderesultat inom yrkesutbildningen är gemensam för alla EU-länder och kan inte lösas enbart på nationell nivå eller sektorsvis. Förslaget följer således subsidiaritetsprincipen.

Rekommendationen ersätter eller definierar inte nationella kvalifikationssystem eller kvalifikationer, den innebär inte harmonisering av yrkesutbildning eller kvalifikationssystem och implementeringen är en nationell angelägenhet. Rekommendationen är således i enlighet med proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Rekommendationen kommer att behandlas i Utbildningskommittén under hösten 2008. Rådet förväntas anta en allmän inriktning i november 2008.

4.2 Fackuttryck / termer

EQF: Europaparlamentets och rådets rekommendation om en europeisk referensram för kvalifikationer (European Qualifications Framework, EQF) från april 2008. EQF är en gemensam referensram som ska fungera som ett översättningsverktyg mellan olika kvalifikationsnivåer i nationella kvalifikationssystem och i kvalifikationssystem som har utarbetats av internationella sektorsorganisationer. EQF bygger på frivilligt deltagande.

Betyg, examina, certifikat etc. som utfärdas i de olika medlemsländernas nationella kvalifikationssystem ska kunna relateras till någon av åtta hierarkiska nivåer som definieras i referensramen. Kriterierna för kvalifikationer ska bestå av *resultat av lärande (learning outcomes)* för respektive nivå. Läranderesultaten ska ange vad kvalifikationen innebär ifråga om *kunskaper, färdigheter och kompetens* och ska kunna erhållas oberoende av inom vilket system eller på vilket sätt färdigheterna inhämtats. Den traditionella betoningen på i vilka *former* lärandet sker (inlärningstid, inlärningsmetod, läromedel m.m.) förskjuts således till lärandets resultat.

Enligt rekommendationen ska medlemsländerna bland annat koppla sina nationella kvalifikationssystem till EQF senast år 2010 samt vidta nödvändiga åtgärder så att alla nya kvalifikationsbevis, examensbevis och Europassdokument som utfärdas av de behöriga myndigheterna senast år 2012 innehåller en tydlig hänvisning, via de nationella kvalifikations-systemen, till motsvarande nivå i EQF.

ETCS: Det europeiska systemet för överföring av studiemeriter (European Credit Transfer System) är ett system för tilldelning och tillgodoräkning av akademiska meriter inom ramen för högskoleavtalet. ECTS utvecklades som ett pilotprojekt inom Erasmusprogrammet med syftet att förbättra och underlätta akademiskt godkännande av utlandsstudier. Systemet används nu i de flesta medlems- och deltagarländer inom EU som ett komplement till den nationella poäng- och betygsskalan.

Europass: Europaparlamentet och Rådet fattade den 15 december 2004 beslut om att inrätta en enhetlig ram för tydlighet i kvalifikationer och meriter. Genom beslutet infördes en personlig samordnad dokumentportfölj som medborgarna kan använda frivilligt för att bättre förmedla och lägga fram sina kvalifikationer och meriter i hela Europa.